

Warszawa, dnia 9 maja 2022 r.

PREZES
Instytutu Pamięci Narodowej
Komisji Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu

dr Karol Nawrocki

BPIII-0221-12(2)/22

Pan
Aleksander Pocięj
Przewodniczący
Komisji Praw Człowieka,
Praworządności i Petycji
Senatu RP

Szanowny Panie Przewodniczący,

w związku z zaproszeniem na 180. posiedzenie Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji, które odbędzie się w dniu 11 maja 2022 r., przesyłam moje stanowisko odnoszące się do petycji w sprawie podjęcia inicjatywy ustawodawczej dotyczącej zmiany art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 20 marca 2015 r. o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1255):

Na wstępie należy wskazać, że celem uchwalenia omawianej ustawy było przyznanie szczególnego statusu działaczom opozycji i osobom represjonowanym z powodów politycznych angażującym się w latach 1956–1989 w działalność antykomunistyczną, docenienie ich wyjątkowej roli w procesie odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności. Ustawa o działaczach opozycji zakłada w szczególności pierwszeństwo w przyznaniu tym osobom pomocy socjalnej oraz stwarza wyraźną podstawę do udzielenia pomocy w zakresie udogodnień komunikacyjnych, świadczeń mieszkaniowych, kulturalnych, zdrowotnych i oświatowych realizowanych przez samorząd terytorialny, a także

1/3

#MojaNIEPODLEGŁA.

zagwarantowanie pomocy działaczom opozycji antykomunistycznej i osobom represjonowanym znajdującym się w szczególnie trudnej sytuacji materialnej. Status działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych potwierdza, w drodze decyzji administracyjnej, Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych po stwierdzeniu przez Prezesa IPN przesłanek określonych w art. 4 ustawy o działaczach opozycji.

Intencją ustawodawcy w odniesieniu do wprowadzenia do Kodeksu postępowania administracyjnego art. 81a było w szczególności zabezpieczenie strony w postępowaniu przed działaniami organów administracji, które w razie powzięcia wątpliwości co do zebranego w sprawie materiału dowodowego będą forsować zasadę ciężaru dowodu spoczywającego na stronie. W tym miejscu należy zwrócić uwagę, że analizowany przepis ma zastosowanie jedynie do pewnej grupy postępowań, których przedmiotem jest nałożenie na stronę obowiązku lub ograniczenia, czy też odebranie jej pewnego uprawnienia. W tego rodzaju postępowaniach szczególnie istotne jest, aby strona nie poniosła negatywnych konsekwencji nieprecyzyjnego ustalenia przez organ stanu faktycznego w sprawie, ponieważ wiążą się one z nałożeniem na nią sankcji. Ponadto wskazać należy, że na korzyść strony mogą być rozstrzygane tylko wątpliwości niedające się usunąć w żaden inny sposób.

Skutkiem postępowania prowadzonego przez Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych na podstawie art. 5 ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych nie jest nałożenie na stronę obowiązku albo ograniczenia, czy też odebranie jej uprawnienia, lecz przyznanie jej statusu, który ma szczególny charakter i stanowi podstawę do przyznania stronie dodatkowych uprawnień określonych w przedmiotowej ustawie.

Przyjęty w analizowanym art. 81a Kodeksu postępowania administracyjnego mechanizm doznaje także innych ograniczeń określonych w § 2 tego artykułu. W szczególności istotnym z punktu widzenia omawianej petycji jest niemożność jego zastosowania jeżeli przepisy odrębne wymagają od strony wykazania określonych faktów. W myśl art. 5 ust. 3 ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych na wnioskodawcy spoczywa obowiązek dostarczenia organowi dowodów potwierdzających spełnienie warunków przyznania statusu działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych.

Konkludując w świetle powyższej analizy negatywnie opiniuję propozycję nowelizacji art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 20 marca 2015 r. o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych, mającej na celu wprowadzenie możliwości stosowania art. 81a § 1 k.p.a. w sytuacji braku pełnej dokumentacji represjonowania. Uchwalenie art. 5 ust. 3 w brzmieniu zaproponowanym przez wnoszącego petycję sprawi, że jeżeli po przeprowadzeniu wnikliwego postępowania dowodowego przez Szefa Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych w dalszym ciągu pewne okoliczności pozostaną niewyjaśnione, organ ten będzie zobowiązany do przyznania statusu działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych, co pozostanie w sprzeczności z *ratio legis* dodanego w Kodeksie postępowania administracyjnego art. 81a.

Jednocześnie informuję, że w posiedzeniu komisji ze strony IPN wezmą udział: Pan mec. Krzysztof Dąbrowski – Dyrektor Biura Prawnego IPN i Pan Paweł Tomaszewski – pracownik Biura Prawnego IPN.

2 pozwania,
Krzysztof Dąbrowski